

СИЛАБУС ДИСЦИПЛІНИ **«АГРАРНА ПОЛІТИКА В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ** **ЕКОНОМІКИ»**

Ступінь вищої освіти	третій (освітньо-науковий)
Спеціальність	<u>071 Облік і оподаткування</u>
Освітня програма	<u>Облік і оподаткування</u>
Рік навчання	<u>2 семестр 3</u>
Форма навчання	<u>денна, заочна</u>
Кількість кредитів ЕКТС	<u>5</u>
Мова викладання	українська

Лектор курсу

**Доктор економічних наук, професор кафедри глобальної
економіки Діброва Анатолій Дмитрович**

Контактна інформація

dibrova@nubip.edu.ua

лектора (e-mail)

Сторінка курсу в eLearn

<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=4336>

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

«Аграрна політика в умовах глобалізації економіки» як навчальна дисципліна дає можливість майбутнім докторам філософії сформувати та розширити їх знання щодо практичного застосування теоретико-методологічних засад формування та реалізації аграрної політики держави, а також оцінювати ефективність застосування інструментів державного регулювання сільського господарства в умовах глобалізації економіки.

Вивчення навчальної дисципліни «Аграрна політика в умовах глобалізації економіки» сприятиме підвищенню рівня загальноекономічної підготовки фахівців, формуванню у них навичок науково-аналітичного опрацювання проблем аграрного сектору з позиції загальнодержавних інтересів та інтересів сільськогосподарських виробників, дає можливість опанувати теоретичні підходи до розробки та реалізації комплексу заходів щодо регулювання і підтримки аграрного сектору, з іншого – дає підстави осмислити і оцінити практичні дії державних структур на конкретному історичному етапі життя України в умовах глобалізації економіки.

Компетентності ОНП:

Інтегральна компетентність (ІК): здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності у сфері обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування із застосуванням методології наукової та педагогічної діяльності, зокрема здійснюючи наукове дослідження, що характеризується науковою новизною, теоретичним та/або практичним значенням.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу

ЗК03. Здатність працювати в міжнародному контексті

ЗК05. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів), формувати системний науковий світогляд, професійної етики та загального культурного кругозору.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК02. Здатність працювати з різними джерелами, отримувати, обробляти, аналізувати, систематизувати отриману інформацію з основних національних, європейських та міжнародних нормативно-правових актів з питань регулювання обліку, аналізу, аудиту та оподаткування

СК06. Здатність застосовувати інформаційні технології, сучасні методи наукових досліджень із використанням новітніх прикладних пакетів і програмних продуктів для наукового обґрунтування та підтвердження / спростування гіпотез

СК10. Здатність ідентифікувати вплив інтеграційних процесів на тактику реалізації аграрної політики, визначати перспективні напрямки розвитку аграрного бізнесу, оцінювати існуючі умови, проблеми та переваги, визначати їх вплив на практику обліку та оподаткування

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН02. Здійснювати пошук, аналізувати та критично осмислювати інформацію, отриману з різних джерел, генерувати і продукувати власні науково-теоретичні та практично-спрямовані ідеї на принципах академічної культури й добroчесності, розвивати нові напрями і види обліку, аналізу, аудиту та оподаткування.

ПРН03. Вільно презентувати та обговорювати з фахівцями і нефахівцями результати досліджень, наукові та прикладні проблеми обліку, аналізу, аудиту та оподаткування державною та іноземною мовами, кваліфіковано відображати результати досліджень у наукових публікаціях у провідних міжнародних наукових виданнях.

ПРН07. Враховувати соціальні, етичні, правові та економічні аспекти, що впливають на функціонування системи обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування для критичного оцінювання результатів досліджень

ПРН 12. Глибоко розуміти теоретичні та методичні аспекти бухгалтерського обліку та оподаткування господарської діяльності суб'єктів аграрного бізнесу, застосовувати їх в практичній діяльності для підвищення ефективності управління діяльністю таких суб'єктів.

СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ

Тема	Години (лекцій/ практичні)	Результати навчання	Завдання	Оцін юван ня
Тема 1. Історичний досвід і сучасна практика аграрної політики України	2/2	Вивчити основні етапи еволюції аграрних трансформацій в Україні. Знати основні засади державної аграрної політики у пореформений період. Вміти узагальнювати етапи трансформації аграрної сфери національної економіки та реформування економічних відносин у аграрному секторі на початкових етапах ринкової трансформації економіки України.	Підготовка презентації або реферату	7
Тема 2. Аграрна політика: теоретичні засади, сутність та особливості формування і здійснення в умовах глобалізації	2/2	Вивчити поняття, сутність та завдання аграрної політики в умовах глобалізації економіки. Розуміти атрибути розроблення і реалізації аграрної політики та групи інтересів в аграрній політиці. Знати систему цілей аграрної політики держави, що включає основні політико-економічні цілі для розвинених країн та цілі аграрної політики для більшості країн	Виконання тестового контролю Підготовка презентації або реферату	7
Тема 3. Методологічні засади формування та оцінки аграрної політики в умовах глобалізації економіки	2/4	Знати критерії ефективності державного регулювання аграрного сектору економіки. Розуміти методологічні підходи щодо оцінки ефективності державної підтримки сільського господарства. Вивчити теоретичні основи аналізу рівня добробуту суспільства. Знати основні концепції прикладної економічної науки про добробут (welfare economics): концепція надлишку виробника (producer surplus), концепція надлишку споживача (consumer surplus) та концепція ринкової рівноваги. Застосовувати концепцію витрат та концепцію корисності в прикладній	Відповіді на питання Підготовка презентації або реферату	7

		економічній науці про добробут суспільства. Використовувати методику аналізу добробуту суспільства при дослідженні ефективності використання інструментів аграрної політики держави		
Тема 4. Інструменти реалізації аграрної політики в умовах глобалізації економіки	2/2	Знати та розуміти економічні наслідки застосування інструментів регулювання попиту, пропозиції, ЗЕД, а також інструменти організаційного, інфраструктурного й інформаційного характеру	Відповіді на питання Підготовка презентації або реферату	7
Тема 5. Методологічні підходи щодо оцінки державної підтримки сільського господарства в умовах глобалізації економіки	2/2	Розуміти основні підходи до оцінки рівня державної підтримки аграрного сектору: номінальний та реальний рівень захисту внутрішнього продовольчого ринку, показники державної підтримки виробників та споживачів сільськогосподарської продукції за методологією Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР), визначення рівня підтримки аграрного сектору відповідно до методології СОТ (сукупний вимір підтримки). Розуміти загальні підходи до регулювання агропродовольчої торгівлі в рамках Світової організації торгівлі (СОТ). Розрізняти вимоги щодо доступу до внутрішнього агропродовольчого ринку. Знати правила застосування експортних субсидій у рамках СОТ. Регулювання внутрішньої підтримки сільськогосподарського виробництва	Відповіді на питання Підготовка презентації або реферату Виконання тестів	7
Тема 6. Аграрна політика окремих іноземних країн та їх блоків (США-ЄС) в умовах глобалізації економіки	2/2	Вивчити історію виникнення та основні етапи реформування Спільної аграрної політики (САП) Європейського Союзу. Знати основні інструменти ринкової політики та підтримки цін сільськогосподарської продукції у ЄС. Розуміти політику щодо розвитку сільських територій.	Відповіді на питання Підготовка презентації	7
Тема 7. Макроекономічні чинники розвитку аграрної політики України в умовах глобалізації економіки?	2/2	Знати інституційні засади здійснення аграрної політики в Україні. Цілі, завдання і структура аграрного сектору економіки України. Законодавче забезпечення аграрного сектору економіки України. Вивчити основні етапи здійснення земельної реформи. Розуміти структуру сільськогосподарського виробництва в Україні. Організаційно-правові форми господарювання в Україні. Бюджетні-податкові та кредитно-фінансові чинники. Оподаткування аграрного сектору: проблеми і нові підходи в системі державного регулювання. Механізми регулювання аграрних ринків в Україні. Вміти аналізувати тенденції розвитку	Відповіді на питання Підготовка презентації	7

		сільських територій та соціальна політика держави у сільській місцевості		
Тема 8. Сучасні виклики суспільства та аграрна політика в умовах глобалізації економіки	2/2	<p>Розуміти сучасні виклики суспільства та аграрної політики. Розуміти сутність та особливості урбаністичних процесів, а також фактори впливу на розвиток аграрної політики.</p> <p>Знати концепції підтримки сільських територій у аграрній політиці. Вміти аналізувати кліматичні зміни та визначати адаптаційні заходи для їх мінімізації</p>	Відповіді на питання Підготовка презентації	7
Тема 9. Моделі загальної та часткової рівноваги для прогнозування та моделювання аграрної політики	2/4	Розуміти об'єктивну необхідність застосування моделей загальної та часткової рівноваги для прогнозування та моделювання аграрної політики. Знати загальну характеристику основних моделей міжнародної торгівлі агропродовольчою продукцією для прогнозування і моделювання аграрної політики	Робота з джерелами і базами даних. Виконання тестового контролю. Підготовка презентації.	7
Тема 10. Модель часткової рівноваги AGMEMOD для аналізу та прогнозування і моделювання аграрної політики	2/8	Знати сутність та основні базові характеристики моделі AGMEMOD (AGricultural MEmber states MODelling) та цільову спрямованість моделі AGMEMOD. Розуміти основні підходи щодо прогнозування та моделювання розвитку ринків сільськогосподарської продукції та пов'язані з ними параметри (ринкові ціни, виробництво, споживання, імпорт, експорт, урожайність і посівні площи). Розуміти основні обмеження застосування моделі AGMEMOD	Робота з джерелами і базами даних. Виконання тестового контролю. Підготовка презентації.	7
Всього за семестр				70
Екзамен				30
Всього за курс				100

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Політика щодо дедлайнів та перескладання:	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної добroчесності:	Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Реферати, презентації та наукові доповіді повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу
Політика щодо відвідування:	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету)

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ СТУПЕНЯ ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна за результати складання екзаменів заліків	
	екзаменів	заліків

90-100	Відмінно	Зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Електронний навчальний курс з дисципліни «Аграрна політика в умовах глобалізації економіки» https://elearn.nubip.edu.ua/course/_view.php?id=4336
2. Кваша С. М., Діброва А. Д., Нів'євський О. В., Мартишев П. А. Аграрна політика: навчальний посібник. 2-ге видання, перероблене і доповнене. Київ: НУБіП України, 2022. 316 с.
3. Кваша С.М., Діброва А.Д., Жемойда О.В. Аграрна політика: навчальний посібник. К.: Вид-во Ліра-К, 2018. 388 с.
4. Аграрна реформа і політика в Україні: альтернативні погляди [Текст] / А. М. Малієнко, В. П. Ярмоленко. Київ : Нічлава, 2017. 166 с.
5. Аграрний устрій України: наукове видання; за ред. Ю.О. Лупенка, М.Ф. Кропивка. К.: ННЦ «ІАЕ», 2017. 72 с.
6. Діброва А. Д., Крилов Я. О., Діброва Л. В., Діброва М. А. Регулювання ринку зерна України в умовах глобальних викликів: монографія. Ніжин: Видавець ПП Лисенко М. М., 2020. 160 с
7. Діброва А.Д., Чан-хі О.С. Регулювання ринку молока та молочних продуктів в Україні: монографія. Чернівці: Технодрук, 2016. 248 с.
8. Діброва А., Діброва Л., Чміль А., Діброва М., Гузь М. Моделювання впливу вартості мінеральних добрив на результативність виробництва й експорту кукурудзи з України. Agricultural and Resource Economics. 2022. Vol. 8. No.3. Pp. 123–152. <https://doi.org/10.51599/are.2022.08.03.07>.
9. Долаючи обмеження: засади адаптивних рішень та систем: [монографія] / [А.Д. Діброва та ін.]; за ред. А. Д. Діброви, В. Є. Андрієвського; Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України, Ін-т розвитку адаптивних систем Київ, 2020. 896 с.
10. Зінчук, Т. О. Сучасна парадигма Спільнотої аграрної політики ЄС як протидія глобальним викликам та дезінтеграції / Т. О. Зінчук. // Економіка АПК. - 2017. - № 10. - С. 78-85.
11. Мельник Л.Г. «Зелена» економіка (досвід ЄС і практика України у світлі III і IV промислових революцій). Університетська книга, 2018. 463 с.
12. Організаційно-економічний механізм відродження і розвитку меліорації в Херсонській області / за ред. Діброви А.Д., Андрієвського В.Є.; Національний університет біоресурсів і природокористування України; Інститут розвитку аграрних ринків. К., 2017. 350 с.
13. Співробітництво у сфері сільського господарства [Електронний ресурс] / Представництво України при Європейському союзі. - Режим доступу : <https://ukraine-eu.mfa.gov.ua/posolstvo/torgovelno-ekonomichne-spivrobitnictvo-ukrayina-yes/spivrobitnictvo-u-sferi-silskogo-gospodarstva>
14. Старікова Л. Спільна аграрна політика ЄС і завдання України в контексті євроінтеграції (план наближення політик і гармонізації законодавства). ГО Аграрний союз України. URL: http://www.auu.org.ua/media/publications/1891/files/CAP_2023_03_17_08_01_05_308554.pdf.
15. Угода про асоціацію [Електронний ресурс] / Урядовий портал. - Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/yevropejska-integraciya/ugoda-pro-asociacyu/>.
16. Формування біоекономічного потенціалу сільського господарства України в умовах ризиків кліматичних змін /за ред. А.Д. Діброва; Національний університет біоресурсів і природокористування України. Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2017. 256 с.

17. Dibrova, A., & Dibrova, L., Chmil, A., & Dibrova, M. (2022). Forecasting the consequences of the cost of mineral fertilisers on the development of the corn market in Ukraine using AGMEMOD models. *Ekonomika APK*, 29(3), 23-41.
18. Коритний, О. (2021). Особливості аграрної політики ЄС: можливості для України. *Науковий вісник Полісся*, (2(21), 52–56. [https://doi.org/10.25140/2410-9576-2020-2\(21\)-52-56](https://doi.org/10.25140/2410-9576-2020-2(21)-52-56)
19. Dumitru M. Implementation of Rural Development Policy. URL: https://enrd.ec.europa.eu/sites/enrd/files/uploaded-files/s2_state-of-play_dumitru.pdf.
20. Graham Redman. The John Nix Pocketbook for Farm Management: 49th Edition for 2019 Publisher: Agro Business Consultants Ltd, 2019, 300 P.
21. Henry C Taylor. Agricultural Economics Publisher: Wentworth Press, 2019, 334 P.
22. Johan Swinnen. The Political Economy of Agricultural and Food Policies (Palgrave Studies in Agricultural Economics and Food Policy). 2018. 276 p.
23. John W. W. Mellor. Agricultural Development and Economic Transformation: Promoting Growth with Poverty Reduction (Palgrave Studies in Agricultural Economics and Food Policy). 2017. 280 p.
24. Kym Anderson. Agricultural Trade, Policy Reforms, and Global Food Security (Palgrave Studies in Agricultural Economics and Food Policy). Publisher: Palgrave Macmillan; 1st ed. 2016 edition. 370 p.
25. Overview of CAP Reform 2014-2020 [Електронний ресурс] // Agricultural Policy Perspectives Brief. - 2013. - № 5. – Режим доступу : https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/food-farming-fisheries/farming/documents/agri-policy-perspectives-brief-05_en.pdf.
26. Ronald Kay, William Edwards, Patricia Duffy. Loose Leaf for Farm Management 9th Edition Publisher: McGraw-Hill Education; 9 editio, 2019, 496 P.
27. Vincent H. Smith, Ed., Joseph W. Glauber, Ed., Barry K. Goodwin, Ed. Agricultural Policy in disarray. American Enterprise Institute. 2018. 298 P.